

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU

lietā Nr. 2023-12-01

Rīgā

2023. gada 7. novembrī

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

pēc Senāta pieteikuma,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 9. punktu, 19.¹ un 28.¹ pantu, rakstveida procesā 2023. gada 17. oktobra tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam”.

Satversmes tiesa konstatēja:

1. Saeima 1995. gada 2. novembrī pieņēma likumu „Par valsts pensijām”, kas stājās spēkā 1996. gada 1. janvārī.

Likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmā daļa redakcijā, kas bija spēkā no 2002. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 16. jūnijam, (turpmāk – apstrīdētā norma) noteica: „Tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pensiju (turpmāk — valsts pensija) saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir Latvijas teritorijā dzīvojošām personām, kas bijušas pakļautas valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai.”

Ar 2023. gada 15. jūnija likumu „Grozījumi likumā „Par valsts pensijām””, kas stājās spēkā 2023. gada 17. jūnijā, (turpmāk – 2023. gada 15. jūnija grozījumi) citstarp likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmā daļa papildināta ar teikumu šādā redakcijā:

„Eiropas Savienības dalībvalstīs, Eiropas Ekonomikas zonas valstīs un valstīs, ar kurām ir spēkā līgums par sadarbību sociālās drošības jomā, dzīvojošām personām tiesības uz pensiju nosaka, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa regulu (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (turpmāk – regula Nr. 883/2004) vai Saeimas apstiprinātos starptautiskos līgumus.”

Tāpat ar 2023. gada 15. jūnija grozījumiem likuma „Par valsts pensijām” 3. pants tika papildināts ar ceturto daļu, bet pārejas noteikumi – ar 81. punktu.

Likuma „Par valsts pensijām” 3. panta ceturtnā daļa paredz, ka personai, kura pastāvīgi dzīvo ārpus Latvijas teritorijas un kurai nav tiesību uz pensiju atbilstoši šā panta pirmajā daļā noteiktajam, saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir tiesības uz vecuma un apgādnieka zaudējuma pensiju, ja saskaņā ar šo likumu ir uzkrāts pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs.

Savukārt likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 81. punkts nosaka: „Pensijas pieprasījumus, kas iesniegti, pamatojoties uz šā likuma 3. panta ceturto daļu, izskata, sākot no 2023. gada 1. novembra. Personām, kuras līdz šā likuma 3. panta ceturtnās daļas spēkā stāšanās dienai ir izbraukušas uz dzīvi ārvalstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai valsts, ar kuru ir spēkā līgums par sadarbību sociālās drošības jomā, un ir uzsākušas savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem tā iemesla dēļ, ka tām atteiks piešķirt vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju, jo tās nedzīvo Latvijā, piešķir un izmaksā vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju no pensijas pieprasījuma un tās piešķiršanai nepieciešamo dokumentu iesniegšanas dienas.”

2. Pieteikuma iesniedzējs – Senāts – uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam.

Senāta izskatīšanā esot administratīvā lieta, kas ierosināta pēc pieteikuma par tāda labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirta valsts vecuma pensija. Pieteicējai esot Latvijas valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs, un viņa esot sasniegusi likumā noteikto pensijas vecumu. Tomēr, pamatojoties uz apstrīdēto normu, pieteicējai esot atteikta valsts

vecuma pensijas piešķiršana, jo pensijas pieprasīšanas brīdī viņas pastāvīgā dzīvesvieta neesot bijusi Latvijas teritorijā.

Senāts neapšaubā to, ka likumdevējs ir veicis pasākumus, lai personas tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma gadījumā tiktu īstenotas, kā arī ir vispār nodrošinājis šo tiesību īstenošanu vismaz minimālā apmērā. Tomēr, pieņemot apstrīdēto normu, neesot ievērots Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips, jo personai, kura citādi kvalificējas valsts vecuma pensijas saņemšanai, tiesības uz to tiek liegtas tikai tāpēc, ka tā pensijas pieprasīšanas brīdī nedzīvo Latvijas teritorijā. Tādēļ apstrīdētā norma esot pretrunā arī ar Satversmes 109. pantu.

Pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodoties: 1) personas, kuras vispār kvalificējas vecuma pensijas saņemšanai, bet kuru pastāvīgā dzīvesvieta pensijas pieprasīšanas (piešķiršanas) brīdī ir ārvalstīs, un 2) personas, kuras vispār kvalificējas vecuma pensijas saņemšanai, bet pēc pensijas pieprasīšanas (piešķiršanas) izbrauc uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs. Abas minētās personu grupas vienojot tas, ka visas šīs personas vispār kvalificējas vecuma pensijas saņemšanai un ka tās kādā brīdī izbrauc no Latvijas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs. Senāts nekonstatē, ka pastāvētu kādi būtiski apsvērumi, kuru dēļ minētās personu grupas tomēr būtu atšķiramas un savstarpēji nesalīdzināmas.

Apstrīdētā norma paredzot atšķirīgu attieksmi pret personu grupām, kuras atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Proti, personām, kuras ir izbraukušas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs pirms Latvijas vecuma pensijas pieprasīšanas un piešķiršanas, tiek liegtas tiesības uz vecuma pensijas saņemšanu, savukārt personām, kuras ir pieprasījušas pensiju brīdī, kad to pastāvīgā dzīvesvieta bija Latvijas teritorijā, bet pēc tam izbraukušas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, nekādi ierobežojumi attiecībā uz vecuma pensijas saņemšanu neesot paredzēti.

Senāts neapšaubā to, ka atšķirīgā attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu. Vispār Senāts pieļauj, ka apstrīdētās normas mērķis varētu būt sabiedrības labklājības aizsardzība, taču neesot saskatāms tāds leģitīms mērķis, kura dēļ pret personām, kas vispār kvalificējas valsts vecuma pensijas saņemšanai, bet ir izbraukušas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, būtu nosakāma atšķirīga attieksme atkarībā no brīža, kad tās izbraukušas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs, – pirms vai

pēc Latvijas pensijas pieprasīšanas un piešķiršanas. Turklāt arī Labklājības ministrija neesot pamatojusi ar apstrīdēto normu noteiktās atšķirīgās attieksmes nepieciešamību.

Pieņemot, ka apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir nodrošināt efektīvu sociālā nodrošinājuma administrēšanas sistēmu un budžeta līdzekļu tērēšanu tikai šim mērķim, tādējādi sekmējot visas sabiedrības labklājību, varētu atzīt, ka izraudzītais līdzeklis ir piemērots šā mērķa sasniegšanai. Proti, tāds tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru valsts vecuma pensiju var pieprasīt tikai Latvijā dzīvojošas personas, vispār varot atvieglot konkrētā sociālā nodrošinājuma pakalpojuma – vecuma pensijas – administrēšanu un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma kontroli.

Tomēr pastāvot saudzējošāki līdzekļi, ar kuriem apstrīdētās normas leģitīmo mērķi – nodrošināt efektīvu sociālā nodrošinājuma administrēšanas sistēmu un budžeta līdzekļu tērēšanu tikai šim mērķim – var sasniegt līdzvērtīgā kvalitātē, vienlaikus nodrošinot personu tiesības uz sociālo nodrošinājumu vecuma gadījumā. Proti, jau pastāvot un efektīvi darbojoties mehānismi valsts vecuma pensiju piešķiršanai Eiropas Savienības tiesību ietvaros un uz noslēgto starpvalstu līgumu pamata. Turklāt pastāvot arī mehānismi valsts vecuma pensiju piešķiršanai un izmaksai uz jebkuru citu valsti, kas nav kāda no Eiropas Savienības dalībvalstīm, ko regulē Eiropas Savienības tiesības sociālās drošības jomā, un nav arī tāda valsts, ar kuru Latvijai būtu noslēgts sadarbības līgums šajā jomā. Minētie mehānismi šobrīd tiek piemēroti gadījumos, kad persona izbraukusi uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs pēc pensijas pieprasīšanas. Neesot saskatāms pamats tam, kāpēc minētie mehānismi nevarētu tikt izmantoti arī tādā gadījumā, kad persona jau pensijas pieprasīšanas brīdī atrodas ārvalstī. Lai gan, piešķirot pensiju, kas izmaksājama uz jebkuru ārvalsti, var būt nepieciešams nodrošināt papildu kontroles pasākumus, tomēr tas pats par sevi nenozīmē, ka tādēļ šāda kārtība būtu neefektīva vai prasītu nesamērīgus resursus. Turklāt esot iespējams attiecīgo regulējumu veidot, uzliekot lielāku līdzdarbības pienākumu tieši pašai personai.

Labums, ko sabiedrība varētu iegūt ar apstrīdēto normu radītās atšķirīgās attieksmes dēļ, neesot samērīgs ar zaudējumu, kas jāpacieš personai, kurai tiesības uz valsts vecuma pensijas saņemšanu tiek liegtas tikai tāpēc vien, ka tā izbraukusi uz pastāvīgu dzīvi ārvalstīs pirms tam, kad izpildījušies likumā „Par valsts pensijām” noteiktie pensijas pieprasīšanas kritēriji. Proti, neesot objektīva un saprātīga pamata

personai, kura ir piedalījusies sociālās apdrošināšanas sistēmā, tostarp veicot sociālās iemaksas, liegt tiesības uz valsts vecuma pensiju, kas tai pienāktos un tiktu arī piešķirta tādā gadījumā, ja tā būtu palikusi dzīvot Latvijā vai izbraukusi no Latvijas pēc tam, kad tai pensija piešķirta.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – lūdz Satversmes tiesu izbeigt tiesvedību lietā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu.

Saeima norāda, ka pēc 2023. gada 15. jūnija grozījumu spēkā stāšanās apstrīdētā norma vairs neliedz personām tiesības saņemt vecuma pensiju tikai tā iemesla dēļ, ka tās pensijas pieprasīšanas brīdī nedzīvo Latvijas teritorijā. Proti, likuma „Par valsts pensijām” 3. pants esot papildināts ar ceturto daļu, kas paredz tiesības uz vecuma pensiju arī tām personām, kuras pastāvīgi dzīvo ārpus Latvijas teritorijas un šā apstākļa dēļ līdz šim nebija tiesīgas saņemt vecuma pensiju. Līdz ar to apstrīdētā norma pēc būtības esot zaudējusi spēku Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē. Turklāt ar likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 81. punkta otrajā teikumā noteikto esot novērstas tiesību aizskāruma rezultātā radušās nelabvēlīgās sekas personai, kuras pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par vecuma pensijas piešķiršanu ir Senāta izskatīšanā, kā arī citām personām, kuras līdzīgi uzsākušas savu pamattiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to, pēc Saeimas ieskata, vairs nepastāv tādi apstākļi, kuru dēļ tiesvedība izskatāmajā lietā būtu turpināma.

4. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – pievienojas Saeimas atbildes rakstā norādītajiem argumentiem un uzskata, ka tiesvedības turpināšana Satversmes tiesā nav nepieciešama, jo personas pamattiesību aizskārums ir novērsts, likumdevējam pieņemot tādu normatīvo regulējumu, kas personai ļauj pieprasīt un saņemt valsts vecuma pensiju arī tad, ja tās pastāvīgā dzīvesvieta pensijas pieprasīšanas brīdī nav Latvijas teritorijā.

5. Pieaicinātā persona – Labklājības ministrija – pievienojas Saeimas atbildes rakstā paustajiem apsvērumiem attiecībā uz lūgumu izbeigt tiesvedību izskatāmajā lietā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu.

Labklājības ministrija, Saeimas Sociālo un darba lietu komisija un Saeimas Juridiskais birojs 2023. gada 30. maijā esot izvērtējuši Senāta pieteikumā Satversmes tiesai ietvertos apsvērumus par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam un pieņēmuši lēmumu sagatavot grozījumus likumā „Par valsts pensijām”. Līdz ar 2023. gada 15. jūnija grozījumu spēkā stāšanos esot novērsta tāda situācija, ka pensija var tikt piešķirta tikai Latvijas teritorijā dzīvojošām personām. Tādējādi Labklājības ministrija uzskata, ka vairs nepastāv apstākļi, kuru dēļ tiesvedība izskatāmajā lietā būtu turpināma.

6. Pieaicinātā persona – Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (turpmāk – Aģentūra) – uzskata, ka līdz 2023. gada 15. jūnija grozījumu pieņemšanai apstrīdētajā normā ietvertais nosacījums „Latvijas teritorijā dzīvojošām personām” liedza tiesības uz Latvijas vecuma pensiju tiem Latvijas pilsoņiem, kuru pastāvīgā dzīvesvieta pensijas pieprasīšanas brīdī nebija Latvijas teritorijā. Tomēr, pēc Aģentūras ieskata, apstrīdētās normas atbilstība Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam ir vērtējama kopsakarā ar likuma „Par valsts pensijām” 3. panta ceturto daļu un pārejas noteikumu 81. punktu, jo pēc 2023. gada 15. jūnija grozījumu spēkā stāšanās esot nodrošināts tāds tiesiskais regulējums, kas atbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam. Proti, līdz ar minēto grozījumu spēkā stāšanos tiesiskie apstākļi esot mainījušies par labu personām, kuras nedzīvo Latvijas teritorijā, bet kurām ir uzkrāts nepieciešamais apdrošināšanas stāžs atbilstoši likuma „Par valsts pensijām” nosacījumiem. Turklāt personai, kuras lieta ir Senāta izskatīšanā, Aģentūra pensiju esot piešķīrusi jau no brīža, kad šai personai radušās tiesības uz to.

7. Pieaicinātā persona – tiesībsargs – pievienojas Saeimas atbildes rakstā paustajiem apsvērumiem attiecībā uz lūgumu izbeigt tiesvedību izskatāmajā lietā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu.

Satversmes tiesa secināja:

8. Saeima uzskata, ka tiesvedība lietā ir izbeidzama, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, jo apstrīdētā norma ir zaudējusi spēku.

Satversmes tiesas judikatūrā vairākkārt atzīts, ka argumentus par tiesvedības izbeigšanu lietā Satversmes tiesa izvērtē pirms apstrīdētās normas konstitucionalitātes izvērtēšanas pēc būtības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2015-22-01 12. punktu*).

9. Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja apstrīdētā tiesību norma ir zaudējusi spēku. Šī norma ir vērsta uz to, lai nodrošinātu Satversmes tiesas procesa ekonomiju un Satversmes tiesai nebūtu jātaisā spriedums lietās, kurās strīds vairs nepastāv (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 20. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-19-01 5. punktu*).

Tomēr Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmajā daļā noteiktais dod Satversmes tiesai tiesības izbeigt tiesvedību lietā, bet neparedz pienākumu to darīt. Proti, atsevišķos gadījumos var būt nepieciešams tiesvedību lietā turpināt, lai novērstu radušos personas pamattiesību aizskārumu vai būtisku sabiedrības interešu apdraudējumu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 20. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-19-01 5. punktu*).

Tādējādi Satversmes tiesai, lai tā uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkta pamata lemtu par tiesvedības izbeigšanu, ir jānoskaidro: 1) vai apstrīdētā norma ir zaudējusi spēku un 2) vai nepastāv apstākļi, kuru dēļ tiesvedība lietā būtu turpināma (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 3. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-20-01 5. punktu*).

10. Jēdziens „apstrīdētā norma” Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē nav saprotams formāli, proti, vienīgi kā normatīvajā aktā ietverts teksts. Apstrīdētā norma ir noteikts tiesiskais regulējums, kuru pieteikuma iesniedzējs uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai (*sk., piemēram,*

*Satversmes tiesas 2019. gada 16. maija sprieduma lietā Nr. 2018-21-01 9. punktu). Gadījumos, kad ir grozīts normatīvā regulējuma saturs, bet apstrīdētās normas teksts no regulējuma nav izslēgts, Satversmes tiesai jānoskaidro veikto izmaiņu apjoms, lai secinātu, ka tiesību normas saturs pēc būtības ir mainījies (sk. *Satversmes tiesas 2014. gada 3. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2013-11-01 10.1. punktu).**

Likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas pirmais teikums noteic, ka tiesības uz valsts pensiju saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir Latvijas teritorijā dzīvojošām personām, kas bijušas pakļautas valsts obligātajai pensiju apdrošināšanai. Senāts uzskata, ka minētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam, jo liedz tiesības uz valsts vecuma pensiju personai, kura pensijas pieprasīšanas brīdī nedzīvo Latvijas teritorijā.

Ar 2023. gada 15. jūnija grozījumiem likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas pirmais teikums netika grozīts. Tomēr ar minētajiem grozījumiem šis pants tika papildināts ar ceturto daļu, kas paredz, ka personai, kura pastāvīgi dzīvo ārpus Latvijas teritorijas un kurai nav tiesību uz pensiju atbilstoši šā panta pirmajā daļā noteiktajam, saskaņā ar šā likuma nosacījumiem ir tiesības uz vecuma un apgādnieka zaudējuma pensiju, ja saskaņā ar šo likumu ir uzkrāts pensijas piešķiršanai nepieciešamais apdrošināšanas stāžs.

Līdz ar to uz personām, kurām līdz šim tiesības uz valsts vecuma pensiju bija liegtas tikai tādēļ vien, ka pensijas pieprasīšanas brīdī tās dzīvoja ārpus Latvijas teritorijas, likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas pirmajā teikumā ietvertais nosacījums vairs nav attiecināms. Proti, likumdevējs, papildinot likuma „Par valsts pensijām” 3. pantu ar ceturto daļu, pēc būtības ir mainījis šā panta pirmās daļas pirmajā teikumā ietverto regulējumu attiecībā uz to personu loku, kurām ir tiesības uz valsts vecuma pensiju.

Tādējādi apstrīdētās normas saturs ir mainījies pēc būtības.

11. Izskatāmā lieta tika ierosināta, pamatojoties uz Senāta pieteikumu. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktam un Administratīvā procesa likuma 104. panta otrajai daļai administratīvā tiesa var apstrīdēt Satversmes tiesā vienīgi

tādas normas, kas tika piemērotas vai ir piemērojamas attiecīgajā administratīvajā lietā, proti, normas, no kurām ir atkarīgs administratīvajā lietā esošā tiesiskā strīda risinājums (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 20. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-19-01 7. punktu*).

Apstrīdētā norma atzīta par piemērojamu izskatāmās lietas pamatā esošajā administratīvajā lietā, kurā Senātam jāizvērtē jautājums par to, vai Aģentūra ir pamatoti atteikusies piešķirt pieteicējai valsts vecuma pensiju tikai tādēļ vien, ka pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta pensijas pieprasīšanas brīdī nebija Latvijas teritorijā. Tādējādi no pieteikuma izriet, ka Senātā izskatāmās administratīvās lietas rezultāts ir atkarīgs no apstrīdētās normas.

Satversmes tiesai, izskatot uz tiesas pieteikuma pamata ierosinātu lietu, vienmēr ir jāizvērtē, kāda ietekme uz attiecīgo administratīvo lietu būs tās nolēmumam (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 12. septembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2015-23-01 9. punktu*). Gadījumos, kad lieta ir ierosināta uz administratīvās tiesas pieteikuma pamata, par nepieciešamību turpināt tiesvedību citstarp var liecināt tas, ka administratīvās lietas atrisināšanai ir nepieciešams atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu no noteikta brīža pagātnē (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 20. jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-19-01 7. punktu*). Tāpat par nepieciešamību turpināt tiesvedību var liecināt arī tas, ka apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu no noteikta brīža pagātnē ir nepieciešama, lai aizsargātu arī citu tādu personu pamattiesības, kuras uzsākušas savu pamattiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2019. gada 16. maija sprieduma lietā Nr. 2018-21-01 10. punktu*).

Likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 81. punkta otrais teikums paredz, ka personām, kuras līdz šā likuma 3. panta ceturtais daļas spēkā stāšanās dienai ir izbraukušas uz dzīvi ārvalstī, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts vai valsts, ar kuru ir spēkā līgums par sadarbību sociālās drošības jomā, un ir uzsākušas savu aizskarto tiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem tā iemesla dēļ, ka tām atteikts piešķirt vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju, jo tās nedzīvo Latvijas teritorijā, piešķir un izmaksā vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju no pensijas pieprasījuma un tās piešķiršanai

nepieciešamo dokumentu iesniegšanas dienas. Tādējādi ar likuma „Par valsts pensijām” pārejas noteikumu 81. punkta otro teikumu Saeima ir novērsusi tiesību aizskāruma rezultātā radušās nelabvēlīgās sekas personai, kuras pieteikums par labvēlīga administratīva akta izdošanu par vecuma pensijas piešķiršanu ir Senāta izskatīšanā, kā arī citām personām, kuras uzsākušas savu pamattiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Tātad apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu no noteikta brīža pagātnē nav nepieciešama. Turklāt, pamatojoties uz 2023. gada 15. jūnija grozījumiem, Aģentūra pieņēmusi lēmumu, ar kuru personai, kuras pieteikums par labvēlīga administratīva akta izdošanu par vecuma pensijas piešķiršanu ir Senāta izskatīšanā, ir piešķirta vecuma pensija. Tā rezultātā gan konkrētā persona, gan Aģentūra uzskata, ka tiesiskais strīds, par kuru bija iesniegts pieteikums, ir atrisināts un ir pamats izbeigt tiesvedību administratīvajā lietā (*sk. lietas materiālu 121. un 122. lp.*).

Tādējādi nepastāv tādi apstākļi, kuru dēļ tiesvedība izskatāmajā lietā būtu turpināma.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā „Par likuma „Par valsts pensijām” 3. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

Aldis Laviņš